

© Совет на Европа/ Европски суд за човекови права, 2013. Овој превод е изработен со поддршка на Human Rights Trust Fund на Советот на Европа (www.coe.int/humanrightstrustfund). Преводот не е обврзувачки за Судот. За понатамошни информации видете ја целосната назнака за авторски права на крајот на овој документ.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Информативна белешка на судската пракса на Судот бр. 156

октомври 2012 година

Catan и други против Република Молдова и Русија [ГСС] - 43370/04, 18454/06 и 8252/05

Пресуда 19.10.2012 [ГСС]

член 1

Надлежност на државите

Надлежност на Владите на Молдова и Русија во врска со образовна политика во сепаратистички регион на Република Молдова.

Член 2 од Протокол бр. 1

Почитување на филозофските убедувања на родителите

Право на образование

Затворањето на училишта кои држат настава на латинично писмо и вознемирување на ученици кои сакаат да учат на нивниот национален јазик: *повреда*.

Факти – Жалителите биле деца и нивни родители од молдавската заедница во Приднестровие, регион во источниот дек на територијата на Република Молдова врз кој молдавската Влада немала ефективна контрола. Оваа област е под власт на „Молдавската Република Приднестровие“ („МРП“), сепаратистичко движење. „МРП“ не е призната од меѓународната заедница. Жалителите се жалеа за последиците за нивното и образованието на нивните деца и семејни животи од јазичната политика на сепаратистичките власти. Суштината на нивните жалбени наводи се однесува на мерките преземени од властите на „МРП“ во 2002 и 2004 година со кои се забранува употребата на латиницата и се наложува сите училишта да се регистрираат и да започнат со употреба на наставна програма одобрена од „МРП“ и кириличното писмо. Во овие мерки спаѓа насилно исселување на ученици и нивни наставници од нивните училишта и последователно затворање и преместување на училиштата во оддалечени и слабо опремени простории. Жалителите исто така истакнале дека тие биле подложени на систематска кампања на вознемирување и заплашување од претставници на режимот на „МРП“ и

приватни лица. Тие тврделе дека нивните деца биле вербално злоупотребувани кога оделе на училиште и застанувани и претресувани од страна на полиција и гранични службеници на „МРП“, ком ги одземале книгите на латиница кога ќе ги најделе и дека покрај тоа, двете училишта кои биле на територија контролирана од „МРП“ биле цел на постојани акти на вандализам. Жалителите тврдеа дека настаните за кои станува збор влегувале во надлежност на двете тужени држави.

Право – член 1: Надлежноста на една држава согласно член 1 е пред сè територијална. Сепак, во исклучителни случаи, актите на државите договорнички кои се извршени или создаваат ефекти надвор од нивните територии може да претставуваат вршење на надлежност. Една држава може да врши надлежност надвор од својата територија преку вршење на власт и контрола од страна на нејзините службени лица над поединец или поединци, или ако како последица на законита или незаконита воена акција таа врши ефективна контрола над област која е надвор од нејзината територија.

(а) *Надлежност на Република Молдова* – Сите три училишта сето време биле на молдавска територија. Иако не било спорно дека Молдова немала власт над областа за која станува збор, и дека не ги контролирала актите на „МРП“, во пресудата во случајот *Ilaşcu* Судот одлучил дека лицата притворени во Приднестровие биле во надлежност на Молдова затоа што Молдова била територијалната држава, иако таа немала ефективна контрола над регионот Приднестровие. Судот одлучил во тој случај дека затоа Молдова имала обврска по член 1 од Конвенцијата да преземе мерки во рамките на својата моќ да ги обезбеди правата и слободите од Конвенцијата. Судот не гледал причина да одлучи поразлично во овој случај. Фактот што регионот според меѓународното јавно право бил признат како дел од територијата на Молдова доведувал до обврска таа да ги употреби сите правни и дипломатски средства со кои располага за да им го гарантира уживањето на правата и слободите дефинирани со Конвенцијата на лицата кои живеат таму.

Заклучок: постои надлежност на Молдова (едногласно).

(б) *Надлежност на Руската Федерација* – Затоа што клучните настани во овој случај биле во временскиот период кој Судот го анализираше во пресудата во случајот *Ilaşcu*, и со оглед на тоа дека во тој случај заклучил дека жалителите биле во „надлежност“ на Руската Федерација во смисла на член 1 од Конвенцијата, во овој случај товарот бил на руската Влада да докаже дека Русија немала надлежност во однос на настаните кои се предмет на жалбата. Судот прифатил дека немало докази на било каква директна инволвираност на руски службени лица во мерките преземени против училиштата на жалителите и потоа анализираше дали Русија имала ефективна контрола над „МРП“. Во однос на руското военото присуство во областа, Судот прифатил дека бројот на руските воени сили стационирани таму бил значително намален и бил мал во однос на големината на територијата. Сепак, како што Судот одлучил во *Ilaşcu*, со оглед на големината на арсеналот на оружје на руската армија во регионот, нејзиното влијание останало. Историската позадина на случајот исто така била значајна – сепаратистите успеале да дојдат на власт во 1992 само со помош на руската војска. Понатаму, Судот одлучил во *Ilaşcu* дека „МРП“ се одржувала во текот на периодот за кој станува збор само поради економската поддршка на Русија, и било воочено дека руската Влада продолжила да троши големи износи на пари секоја година давајќи хуманитарна помош на населението во Приднестровие.

Не биле изведени докази за да се отфрлат наодите од *Ilaşcu* и континуираното руско воено присуство испраќало силен сигнал на

континуирана поддршка на режимот на „МРП“. Затоа, руската Влада не го убедила Судот дека заклучоците кои ги донесол во *Ilaşcu* биле неточни, и жалителите во овој случај биле во надлежност на Русија.

Заклучок: постои надлежност на Русија (шеснаесет гласа за, и еден против).

Член 2 од Протокол бр. 1 – Тешко било детално да се утврдат фактите во однос на искуствата на жалителите, после повторното отворање на училиштата, но, Судот воочил дека употребата на латиницата претставувала прекршок во „МРП“; дека било јасно дека училиштата морале да се преселат во нови објекти кои често биле на голема оддалеченост, и дека бројот на ученици кои ги посетувале засегнатите училишта се намалил значително. Овие неспорни факти го поддржувале главниот аргумент на наводите на жалителите. Преземените мерки и вознемирувањето на кое биле изложени жалителите претставувале мешање во правото на учениците жалители на пристап до образовни институции и да бидат едуцирани на нивниот национален јазик. Покрај тоа, Судот сметал дека мерките претставувале мешање во правата на жалителите родители да осигураат образование и настава на нивните деца во согласност со нивните филозофски убедувања и Судот воочил дека член 2 од Протокол бр. 1 мора да се чита од аспект на член 8 од Конвенцијата. При анализирањето дали мешањето во правата на жалителите можело да се смета за оправдано, било воочено дека немало докази кои сугерираат дека мерките на властите на „МРП“ во однос на овие училишта имале легитимна цел. Вусшност, се чинело дека јазичната политика на „МРП“, како што била применета на овие училишта, била со намера да се наметне русификација на јазикот и културата на молдавската заедница. Судот потоа ја разгледал одговорноста на тужените држави во однос на ова мешање.

(а) *Обврски на Република Молдова* – за разлика од позицијата во *Ilaşcu*, каде Судот одлучил дека Молдова не ги презела сите мерки со кои располагала за да сопре повреда на Конвенцијата во тој случај, во сегашниот случај сметал дека молдавската Влада направила значителни напори да ги поддржи жалителите. Поконкретно, после одземањето на старите објекти на училиштата од страна на „МРП“, молдавската Влада ја плаќала наемнината и реновирањето на новите простории како и опремата, платите на вработените и трошоците за транспорт. Затоа таа ги исполнила своите позитивни обврски во однос на жалителите.

Заклучок: нема повреда (едногласно).

(б) *Обврски на Руската Федерација* – немало докази за било какво директно учество на руски службени лица во мерките преземени против жалителите. Исто така немало докази за инволвираност на Русија во усвојувањето на јазичната политика на „МРП“ генерално. Сепак, Русија имала ефективна контрола над „МРП“ во текот на релевантниот период. Не било потребно да се утврди дали Русија имала детална контрола над политиките и постапките на потчинетата локална администрација. Врз основа на нејзината континуирана воена, економска и политичка поддршка на „МРП“, која поинаку не можела да се одржи, таа имала одговорност според Конвенцијата за повредата на правото на жалителите на образование.

Заклучок: повреда (шеснаесет гласа за и еден против).

Член 41: 6,000 евра за нематеријална штета за секој жалител кој е именуван во распоредот на случајот.

(Види исто така [Ilaşcu and Others v. Moldova and Russia](#) [GC], no. 48787/99, 8 July 2004, [Information Note no. 66](#) (Информативна белешка бр. 66); [Al-Skeini and Others v. the United Kingdom](#) [GC], no. 55721/07, 7 July 2011, [Information Note no. 143](#) (Информативна белешка бр. 143); [Ivanțoc and Others v. Moldova and Russia](#), no. 23687/05, 15 November 2011, [Information Note no. 146](#) (Информативна белешка бр. 146))

© Совет на Европа/Европски суд за човекови права Ова резиме подготвено од Секретаријатот на Судот не го обврзува Судот

Кликнете тука за [Case-Law Information Notes](#) (Информативни белешки за судската пракса)

© Совет на Европа/Европски суд за човекови права 2013

Официјални јазици на Европскиот суд за човекови права се англискиот и францускиот. Овој превод е изработен со поддршка на Human Rights Trust Fund на Советот на Европа (www.coe.int/humanrightstrustfund). Преводот не е обврзувачки за Судот, ниту Судот презема било каква одговорност за неговиот квалитет. Преводот може да се префрли од HUDOC базата на податоци за судската пракса на Европскиот суд за човекови права (<http://hudoc.echr.coe.int>) или од други бази на податоци со кои Судот го споделил. Може да биде репродуциран за некомерцијални цели под услов да се наведе потполниот наслов на предметот заедно со горната назнака за авторски права и споменувањето на Human Rights Trust Fund. Ако постои намера да се употреби некој дел од овој превод за комерцијални цели, Ве молиме контактирајте ги publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.